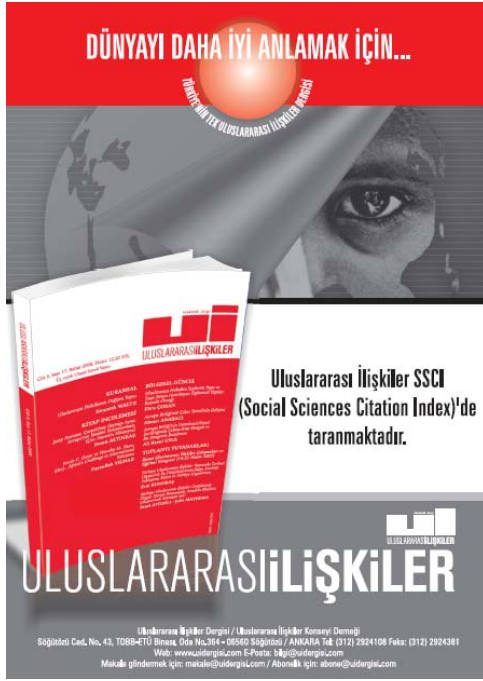

Yayın ilkeleri, izinler ve abonelik hakkında ayrıntılı bilgi:

E-mail: bilgi@uidergisi.com

Web: www.uidergisi.com

Diskors ve Pratik Olarak Dış Politika

Ali Balcı

Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi, Uluslararası
İlişkiler Bölümü

Bu makaleye atıf için: Balcı, Ali, “Diskors ve Pratik Olarak Dış Politika”, *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 4, Sayı 15 (Güz 2007), s. 67-87.

Bu makalenin tüm hakları Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği'ne aittir. Önceden yazılı izin alınmadan hiç bir iletişim, kopyalama ya da yayın sistemi kullanılarak yeniden yayımlanamaz, çoğaltılamaz, dağıtılamaz, satılamaz veya herhangi bir şekilde kamunun ücretli/ücretsiz kullanımına sunulamaz. Akademik ve haber amaçlı kısa alıntılar bu kuralın dışındadır.

Aksi belirtilmediği sürece *Uluslararası İlişkiler*'de yayımlanan yazılarda belirtilen fikirler yalnızca yazarına/yazarlarına aittir. UİK Derneğini, editörleri ve diğer yazarları bağlamaz.

Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği | Uluslararası İlişkiler Dergisi

Söğütözü Cad. No. 43, TOBB-ETÜ Binası, Oda No. 364, 06560 Söğütözü | ANKARA

Tel: (312) 2924108 | Faks: (312) 2924325 | Web: www.uidergisi.com | E- Posta: bilgi@uidergisi.com

Diskors ve Pratik Olarak Dış Politika*

Ali BALCI**

ÖZET

Bu çalışma dış politikanın ne olduğu konusunda realizm ve idealizm gibi modernist teorilerin dışına çıkılarak nasıl bir okuma gerçekleştirilebileceği sorusundan hareket etmiştir. Bu nedenle söz konusu çalışma dış politikaya ilişkin modernist ve pozitivist bir bakışın ürünü olan teorik açıklamalara yönelik bir eleştiri olarak da ele alınabilir. Bu bağlamda çalışmanın temel iddiası modernist teorilerin temel argümanı olan iç-dış ayrımının sorunlu bir yaklaşım olduğunu göstermektir. Bu iddiayı kanıtlamak bağlamında, çalışma boyunca dış politikanın sadece dışa ilişkin belli pratiklerle değil, aynı zamanda sinema karesinden bir gazete haberine kadar tüm pratiklerle ilişkili olduğu vurgulanmıştır. Öte yandan dış politikanın sadece devlet kimliğinin tek tarafı bir sonucu değil, aynı zamanda devlet kimliğinin üretilmesine katkıda bulunan bir pratik olduğuna da işaret edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dış Politika, Diskors, Pratik, Söylem ve Metin

Foreign Policy as Discourse and Practice

ABSTRACT

This article seeks to answer how a new approach about foreign policy can be made possible by going beyond the modernist theories such as realism and idealism. Because of that, this article can be viewed as a critique of positivist and modernist theories about foreign policy. In this context, the article's main claim is that separating inside from outside, which is the main argument of the modernist theories, is a problematic approach. To strength this claim, it will be underlined that foreign policy is related to not only some specific foreign-oriented practices but also all practices which may range from a movie-scene to a report in a newspaper. The article further advances the view that foreign policy is not only a product of state identity, but it also contributes to the very production of state identity.

Keywords: Foreign Policy, Discourse, Practice, Picture and Text.

* Çalışmanın kaleme alınması sürecinde metni okuma nezaketinde bulunarak yaptıkları değerli eleştirilerden dolayı Şaban Kardeş, Tuncay Kardeş ve Yıldırım Turan'a, metin içinde geçen filmleri temin etme nezaketinde bulunan İbrahim Parlak'a ve son olarak Uluslararası İlişkiler Dergisi'nin ismi saklı iki hakemine teşekkür ederim. Ayrıca, makale boyunca diskors, genel anlam ve kimlik gibi kavramlar aralarındaki farklar bir tarafa bırakılarak yer yer birbirleri yerine kullanılmışlardır.

** Araştırma Görevlisi, Sakarya Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, alibalci@gmail.com

Dış politika (*foreign policy*) dediğimiz söylem ve faaliyet alanı modernite deneyimi ile yakından ilişkilidir ve uzun bir süre boyunca modernitenin en önemli kurumu olan “egemen ulus devletlerin arasındaki ilişkiler” şeklinde algılanmıştır. Dış politikanın modernite ile yakından ilişkili olmasının en önemli göstergesi sınır (*boundary*) ve egemenlik (*sovereignty*) denen iki olgunun modern dönemle birlikte belirgin hal almasıdır. Bu durumun bir sonucu olarak sınırın bir taraftaki egemenle diğer tarafındaki egemen arasındaki ilişki, sınırın içinde kalanların kendi aralarındaki ilişkilerinden farklılaşmıştır. Bu elbette modern dönemden önce sınırların olmadığı anlamına gelmez. Fakat modernite ile birlikte “sınırların nerede olacağına değil, daha da önemlisi sınırların var olacağına” vurgu yapılmaya başlanmış olması¹ söz konusu durumun yani sınırın içerisinde kalanların kendi aralarındaki ilişkiyle sınırın iki farklı tarafında bulunanlar arasındaki ilişkinin farklılaşmasının en önemli nedeni olarak gösterilebilir. Bu bağlamda “15. yüzyılın ortalarında [gelişmeye başlayan]... bölgesel olarak tanımlanmış, sabitlemiş ve karşılıklı olarak dışlayıcı”² devlet oluşumlarının bir sonucu olan sınırların netleşmesiyle birlikte iç, kendisini dıştan soyutlayarak bir bütün olarak inşa etmeye başlamıştır.³ İçin bu bütünlüğünü koruyabilmesinin yolu ise dıştan farklı olduğunu gerek dışarıya yönelik pratikleriyle gerekse bu pratiklerin içeriye yansıtılmasıyla göstermekti.

Modernite ile eş zamanlı giden bu farklılaşma ve ötekileştirme pratiğinin bizzat dış politikanın anlamına da sirayet etmesi fazla gecikmedi ve söz konusu durum “foreign policy” ifadesindeki *foreign* sözcüğünün kelime anlamları olan “dışarıda”, “yabancı” ve “ilgisi olmayan” ifadelerinde açıkça görülebilir.⁴ Böylece, modern devletin dış politikası “içerisinin çıkarını korumayı amaçlayan” ve bu itibarla dışarıya yönelik olan tüm pratiklere verilen genel geçer bir ifade halini aldı. 1648 Westfalya Barış’ının ardından yaygınlaşmaya başlayan ve zamanla modern dünya sistemini tanımlayan en önemli kavramlardan biri halini alan⁵ egemenlik ise sınırların netleşmesiyle birlikte ortaya çıkan iç ve dış ayrımı bağlamında içeriği kendi adına karar verme noktasında mutlaklaştırdı. Böylelikle dışarının içeride yaşananlara müdahalesinin önüne geçerek bir anlamda bu ‘iç-

¹ Immanuel Wallerstein, *Modern Dünya Sistemi, I. Cilt*, (Çev. Lafit Boyacı), İstanbul, Bakış Yayınları, 2004, s. 48.

² John Gerard Ruggie, “Territoriality and Beyond, Problematizing Modernity in International Relations”, Andrew Linklater (der.), *International Relations: Critical Concepts in Political Science*, Cilt 4, Routledge, 2000, s. 1429.

³ Bu konuda bakınız, Benedict Anderson, *Hayali Cemaatler*, (Çev. İskender Savaşır), İstanbul, Metis Yayınları, 1993; Ernest Gellner, *Uluslar ve Ulusculuk*, (Çev. Büşra Ersanlı Behar ve Günay G. Özdoğan), İstanbul, İnsan Yayınları, 1998; Eric Hobsbawm, *Millîyetler ve Milliyetçilik*, (Çev. Osman Akinhay), İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 1993.

⁴ Kemal İnat ve Ali Balcı, “Dış Politika: Teorik Perspektifler”, Zeynep Dağı (Der.), *Uluslararası Politikayı Anlamak: Ulus-Devletten Küreselleşmeye*, İstanbul, Alfa Yayınları, s. 212-213.

⁵ Immanuel Wallerstein, “The Inter-state Structure of the Modern World-system”, Steve Smith, Ken Booth ve Marysia Zalewski (der.), *International Theory: Positivism and Beyond*, Cambridge,

dış' ayrımını daha da güçlendirdi. Sınırlar ise bir taraftan basit bölgesel işaretler olmanın ötesinde iktidarın pratiklerini belli bir alanla sınırlayarak egemenliğin kendini sürekli yenileyerek, diğer taraftan ulus denen sınıflandırmaya kimin ait olup olmadığını belirleyerek içi bütünüyle dıştan ayırdı. Sınır oldusunun üstlendiği bu iki işlev egemenlik olgusunu önemli ölçüde sağlamaştırdı.⁶ Artık ortada sınırların ayırdığı ve kendi adına bağımsız karar verebilen bir iç vardı ve için kendi dışındaki egemenlik alanlarına ve belli sınırlara sahip olma noktasında kendine benzeyen tüm oluşumlara yönelik politikası 'dış politika' olarak adlandırılabilir.

20. yüzyılın ikinci yarısında modernitenin ve dolayısıyla da ulus devletin sorulanmaya başlanmasıyla birlikte dış politikanın ne olduğuna dair modern kabbuller de ciddi bir meydan okumayla karşılaştı. Belli bir karar vericiye ve uygulayıcıya atfedilen edilgen devlet pratiklerine iki cepheden eleştiri geldi: Bu pratiklere bir taraftan ben ve öteki temelinde yapılan analizler bağlamında belli karar vericilerin belli olaylar karşısında kendi başlarına aldıkları kararlar olarak değil, kurucu bir pratik olarak bakılmaya başlanırken; diğer taraftan da söz konusu pratikler modern ulus devletin en önemli getirisi olan iç-dış ayrımının çeşitli nedenlerden dolayı altının oyulmasıyla dışsallıklarını kaybettiler.⁷ Dış politikanın kurucu anlamda "sınır-üretici politik performans" olarak tanımlanması onu "tarihsel olarak kurulan sosyal bir alanda meydana gelen ve global ölçekte eylem alanlarını ayıran sosyal olarak kabullenilmiş sınırları inşa eden ve yeniden onaylayan" bir pratiğe dönüştürdü.⁸ Diğer bir ifadeyle, dış politikanın geleneksel algılamaların aksine "devletlerin ve diğer öznelerin inşası ve meşruluğu, sosyal olarak tanınmış iktidarın sınırlarının belirlenmesi [ve] iç ve uluslararası ayrımın sınırların güvenliği" gibi üç önemli işlevi yerine getirdiği ifşa edildi.⁹

Cambridge University Press, 1996, s. 92-93; Egemenlik olgusunun nasıl geliştiğine ilişkin güzel bir analiz için bkz. Alexander B. Murphy, "The Sovereign State System As Political-territorial Ideal: Historical and Contemporary Consideration", Thomas J. Biersteker ve Cynthia Weber (der.), *State Sovereignty as Social Construct*, Cambridge, Cambridge University Press, 1996, s. 81-120.

- 6 Roxanne Lynn Doty, "Sovereignty and the Nation: Constructing the Boundaries National Identity", Thomas J. Biersteker ve Cynthia Weber (der.), *State Sovereignty as Social Construct*, Cambridge, Cambridge University Press, 1996, s. 122.
- 7 Richard K. Ashley ve Rob B. J. Walker, "Reading Dissidence/Writing the Discipline: Crisis and Question of Sovereignty in International Studies", *International Studies Quarterly*, Cilt 34, No 3, Eylül 1990, s. 371, 378; İç dış ayrımının altının oyulmasında en önemli yer kuşkusuz egemenlik olgusunun tartışılmaya başlanmasına verilebilir. Bu konuda bkz. Cynthia Weber, *Simulating Sovereignty: Intervention, The State, and Symbolic Exchange*, Cambridge, Cambridge University Press, 1995; Thomas J. Biersteker ve Cynthia Weber (der.), *State Sovereignty as Social Construct*, Cambridge, Cambridge University Press, 1996.
- 8 Richard K. Ashley, "Foreign Policy as Political Performance", *International Studies Notes*, Cilt 3, No 2, 1987, s. 51.
- 9 Ibid, s. 53.

Kısacası, post-yapısalcı düşünürler, dış politikanın aslında içi inşa eden dolayısıyla da temelde içeriye yönelik bir pratik olduğunu "ifşa ederek" bir anlamda söz konusu ifadedeki dış *sıfatını* iptal ettiler. Geriye kalan sadece politika/pratik olunca, belli pratiklerle birlikte kategorize edilen ve bu pratikler dışında başka pratiklerle etkileşimi olmadığı düşünülen dış politik eylemler artık sinema karesindeki bir görüntüden, konusunda uzman ya da uzman olmayan bir akademisyenin kaleme aldığı çalışmaya kadar tüm pratiklerle (dolayısıyla da genel anlamın içerisinde kendisine yer bulan herhangi bir pratikle) ilişkilendirilmeye başlandı. Aynı zamanda dış politika alanında zannedilen basın açıklamaları, konuşmalar, anlaşmalar ve diğer tüm pratiklerin de devlet kimliği yani genel anlamla belli bir ilişki içinde olduğu ileri sürülerek,¹⁰ bunların ayrıcalıklı bir şekilde dış politika alanına ait olmadıkları gösterildi. Tam da bu noktada yani pratiklerin tamamının analize dahil edildiği anda, dış politika denen pratiğin anlamının yolu mevcut pratikler arasındaki ilişkiye odaklanmak ve bu ilişkiyi böylesi bir ilişki olmaya yönelten genel anlamın ne olduğunu ortaya koymaktan geçmeye başladı.

Dış politik pratiklere ve bu pratiklerin diğer pratiklerle olan ilişkilerine post-yapısalcı bir gözle nasıl bakılabileceği noktasında ilk olarak bu akımın en önemli temsilcisi olan Fransız düşünür Michel Foucault'un tespitlerine başvurmak faydalı olur. Söz konusu tespitlere Foucault'un meşhur sorusunu¹¹ yeniden formüle ederek başlayabiliriz; neden başka bir dış politika (pratik) değil de bu dış politika (pratik) ile karşı karşıyayız. Yine Foucault'u takip edersek bu soruya isabetli bir cevap vermenin yolu, ilgili dış politik eylemi analize tabi tutan analizciden ve analizcinin analizi gerçekleştirdiği dönemden bağımsızlaştırarak bunu bizzat eylemin gerçekleştiği dönemdeki diğer pratiklerle ilişkilendirmektir. Salt pratikler üzerinden hareket eden bu analiz yöntemi, dış politikanın "varoluş koşullarını saptar", "sınırlarını ... tespit eder", başka eylemlerle "bağlantılarını kurar" ve bunun "başka hangi [dış politika] biçimlerini dışladığını" gözler önüne sermeye çalışır.¹² Foucault, böyle bir sorgulama yönteminin pratikleri kendi başlarına bırakarak onları başıbozukluğa mahkum etmek anlamına gelmediğini, aksine bununla pratiğin "kendisindeki ilişki oyunlarını betimlemek için ... serbest bırakmayı"¹³ amaçladığını vurgular. Yazarın değil de pratiğin kendi başına bu "ilişki oyunlarını" ifşa etmesi bu pratiğin gerçekleşmesine olanak sağlayan ortamın ne olduğunun anlaşılmasında isabetli bir yöntemdir. Pratiğin analize tabi tutulması kendisinin ortaya çıkmasına neden olan ortam hakkında bir malumat verse de, bu ortamın nasıl oluştuğu da önemli bir sorunsaldır. Fo-

¹⁰ Cynthia Weber, "Performative State", *Millenium: Journal of International Studies*, Cilt 27, No 1, Haziran 1998, s. 92.

¹¹ Michel Foucault, *The Archaeology of Knowledge*, London, Routledge Classic, 2006, s. 30.

¹² Ibid, s. 30-31.

¹³ Ibid, s. 32.

ucault bu sorunsalı “söylem üretiminin belli pratikler tarafından kontrol edildiği, seçildiği, organize edildiği ve yeniden dağıtıldığı”¹⁴ fikrini öne sürerek başından savar ve sadece ortamın pratiğin ortaya çıkmasına yol açmadığını aynı zamanda pratiklerin de ortamı şekillendirdiklerinin altını çizer.¹⁵ Kısacası, “uyumlu söylem sistemi” (diskors) içinde hayata geçirilen pratikler hedef-odaklı eylemlerdir ve aynı zamanda bir sonraki durumun koşulları olarak sisteme dahil olurlar.¹⁶

Foucault’un tespitlerini politikanın dışarıya yönelik olmadığı gerçeğinden ayrılmadan dış politika analizlerine uyarlayan en önemli kişi David Campbell olmuştur. Campbell’in yaptığı, Foucault’un ‘söylemsel kuruluş’ olarak nitelendirdiğini “dış politika”, bu söylemsel kuruluşu oluşturan pratikleri ise “Dış Politi-

¹⁴ Michel Foucault, “The Order of Discourse”, *Language and Politics*, Michael Shapiro (der.), London, Blackwell, 1984, s. 109.

¹⁵ Pratiklerin belli bir zincirin halkaları olduğu ve bu halkaların *niceliksel olmayan* toplamının da zinciri oluşturduğu noktasında Foucault yalnız değildir. Bkz. Ernesto Laclau ve Chantal Mouffe, *Hegemonya ve Sosyalist Strateji*, (Çev. Ahmet Kardam ve Doğan Şahiner), İstanbul, Birikim, 1992; Jacques Lacan, *Ecrits: A Selection*, London, Tavistock, 1977; Ole Weaver, “The Language of Foreign Policy”, *Journal of Peace Research*, Cilt 27, No 3, Ağustos 1990, s. 340.

¹⁶ Weaver, “The Language of Foreign Policy”, s. 341; Pratik ve genel anlam arasındaki ilişkiye yönelik şöyle bir örnek verilebilir. Çinli bir dövüşçünün yaptığı dövüşlerle ülkeyi işgale eden sömürgeciler karşısında aşağılanan Çin gururunu yeniden canlandırmasını anlatan 2006 Çin yapımı *Korkusuz*’un son sahnelerinde yenilmek üzere olan Çinli dövüşçü Huo Yuan Jia’ya Japon rakibi Tanaka Yasuno “Yaşamaya devam etmek başka her şeyden daha önemlidir” der ve Huo’nun cevabı, arkasında kendisini alkışlayan ve daha da önemlisi kendisine ümit bağlayan kitleyi göstererek “Yaşamak tek başına bir kişinin kendi olayı değildir” olur. (*Fearless*, Yönetmen: Ronny Yu, Hero China International Ltd. China Film Group Corporation Beijing Film Studio, 2006) Bu postmodernlerin onaylayacağı türden bir tepkidir, zira Huo’nun o güne kadar yaptığı eylemler etrafındakilerin algılamasını şekillendirdiği gibi, bu algılama da Huo’yu söz konusu pratiği gerçekleştirmeye zorlamaktadır. Bu nedenle, Huo istese de dövüşten çekilemeyecektir ve kaybedeceğini bilmesine rağmen kendisine içirilen zehirin de etkisiyle dövüşerek ölmek zorundadır. Modernleşmeyi temsil eden rakibin söylemi ise, Huo’nun ne kendi konumunu ve ne de etrafındakilerin anlam dünyasını fazla düşünmeden dövüşü bırakması, kendi başına kendi geleceğine karar vermesi gerektiği yönündedir. Tanaka, Huo’nun *egemen* bir varlık olduğu için genel anlam ve çevreden bağımsız bir şekilde hareket edebileceğini diğer bir ifadeyle genel anlamın tesiri altında kalmadan tasarlanan bir projenin tıpkı tasarlandığı gibi pratiğe dökülebileceğini düşündüğünden böyle bir söylemde bulunmuştu. Modernite ve Postmodernitenin dış politika algılamaları arasındaki fark da bu sahnede yaşananları anımsatır. Birincisinde dış politika egemenin kendi başına oluşturduğu bilinçli bir proje sonucunda hayata geçirilen bir pratik iken, ikincisinde ise dış politika diğer pratiklerden farklı olan, fakat diğer tüm pratiklerle bir arada olması sonucunda bir anlam kazanan ve tam da bu nedenle genel anlamdan koparılamayan bir pratiktir.

ka" şeklinde adlandırmaktı ve bu bağlamda onun dış politikaya yönelik bu bakışını net bir şekilde gözler önüne seren ayrımı uzun bir alıntıyı hak etmektedir;

İlki onları ele alma sürecinde nesnelere 'dış' olarak kuran tüm *farklılaştırma pratikleri ya da dışlama tarzları* anlamında algılanabilecek 'dış politika'dır. Bu anlamıyla 'dış politika' kimlik ve fark kategorilerinin tikel bir çözümü ve etnisite, ırk, sınıf, cinsiyet ya da coğrafi mekanların farklı taraflarında konumlandırılan ben ve öteki arasında meydana gelen çatışmalara yönelik uygulamalar olarak devletten ayrılır. Bunlar egemenlik paradigması temelinde işleyen ve zaman ve uzam içerisinde kimliği inşa eden dış politika formlarıdır. Kişisel ilişkiler düzeyinden global düzenlere tüm sosyal organizasyon düzeylerinde işleyen dış politika, belli bir temsili pratikler dizisinin yeni muğlaklık ya da olasılık durumlarını ele almak için kullanılan yorumlama tarzlarının çıkarsandığı kaynaklar olarak işlev gören geleneksel konumları kurmuştur. Diğer bir ifadeyle, 'dış politika' *Dış Politika'nın işlerlik kazandığı söylemsel düzeneği ya da geleneksel yorum matrisini üretir*. Bu bakımdan ikinci anlamıyla (devlet temelli ve disiplin içinde geleneksel olarak sunulan) Dış Politika kimliğinin inşasına ilki kadar karışmaz. Bunun yerine, Dış Politika 'dış politika' tarafından olası kılınan kimlik inşasının *yeniden üretimine* ve mevcut kimliğe yönelik meydan okumaları engellemeye hizmet eder.¹⁷

Kısacası Campbell'a göre, devlet kimliği olarak da okunabilecek dış politika belli bir anda hayata geçirilen Dış Politika'yı şekillendirirken, belli bir ana ilişkin olan Dış Politikalar da dış politikayı şekillendirir, yeniden kurar ve sağlamlaştırır.¹⁸ Bir örnek vermek gerekirse, 1974 müdahalesinin ardından en önemli dış politika konularından biri olan Kıbrıs, bir taraftan devlet kimliğinin sınırları içinde şekillenirken bir taraftan da devlet kimliğinin şekillenmesine, yeniden kurulmasına ve güçlenmesine katkıda bulunmuştur.¹⁹ 1974'den itibaren Kıbrıs en önemli ulusal güvenlik meselesi haline getirilerek Metin Heper'in isabetli ayrımında²⁰ olduğu gibi kamusal tartışmaların ve dolayısıyla da "politik elitin" müdahale alanının dışına çıkarılarak "devlet elitinin" nüfuzuna terk edilmiş ve konu böylelikle çevrenin etkinlik alanının dışına atılarak Türk devlet

¹⁷ David Campbell, *Writing Security United States Foreign Policy and the Politics on Identity*, Manchester, Manchester University Press, 1992, s. 75-76; italikler sonradan eklenmiştir.

¹⁸ David Campbell, "Violent Performances: Identity, Sovereignty, Responsibility", Yosef Lapid ve Friedrich Kratochwil (der), *The Return of Culture and Identity in IR Theory*, London, Boulder, 1996, s.170; Ted Hopf, "The Promise of Constructivism in International Relations Theory", *International Security*, Cilt 23, No 1, Yaz 1998, s. 175.

¹⁹ Alper Kaliber, "Securing the Ground Through Securized 'Foreign' Policy: The Cyprus Case", *Security Dialogue*, Cilt 36, No 3, 2005, s. 320-321.

²⁰ Metin Heper, "The Strong State as a Problem for the Consolidation of Democracy: Turkey and Germany Compared", *Comparative Political Studies*, Cilt 25, No 2, 1992; Ayrıca bkz. Şerif Mardin, "Türk Siyasetini Açıklayabilecek Bir Anahtar: Merkez Çevre İlişkileri", Ersin Kalaycıoğlu ve Ali Yaşar Sarıbay (der.), *Türkiye'de Politik Değişim ve Modernleşme*, İstanbul, Alfa Yayınları, 2000.

kimliğinin temel unsurlarından biri olan merkezin çevre karşısındaki ayrıcalıklı konumu sağlamlaştırılmıştır. Kısacası Kıbrıs'ı milli güvenlik meselesi haline getiren devlet kimliği olmuştur ve aynı zamanda Kıbrıs'ın milli güvenlik meselesine dönüşmesi de bu devlet kimliğini güçlendirmiştir. Verilen örneğe ve yukarıda Campbell'dan yapılan uzun alıntıya rağmen yine de bazı soruların daha geniş bir cevap beklediği söylenebilir; Dış Politika hangi nedenlerden dolayı dış politika ile belli bir ilişki içinde olmaktadır? Daha da önemlisi nasıl oluyor da Dış Politika gibi tekil bir pratik dış politika olarak adlandırılan kurucu bir unsuru değiştirebilme ya da yeniden kurabilme imkanına sahip olabiliyor?

Bu soruları yine Campbell'ın tespitlerinden hareketle cevaplandırmaya geçmeden önce pratiklerin genel anlama ve kendi aralarındaki ilişkisine yönelik bir perspektif sunan 'gerçekliğin linguistik inşası' (*linguistic construction of reality*) denen şeyi açıklamakta fayda var. Dilin "şeyler hakkında özneler arasındaki aşkın bir iletişim" değil, bizzat insan ilişkilerinde belirleyici olan "bir pratik şekli" olduğu tespiti²¹ hatırd tutularak, bir taraftan dilin söylem alanını (*diskors*) nasıl belirlediği, diğer taraftan da pratikler arasındaki ilişkilerin nasıl gerçekleştiğini örneklemek noktasında dilin işleyiş tarzına değinmek gerekir. Bir zamanlar Ferdinand de Saussure, tarihsel özelliklerinden bahsetmeksizin dilin mevcut işleyiş yasaları bakımından bir anlam ürettiğini ortaya atmıştı. "Dilde olumlu terimler olmaksızın yalnızca ayrılıklar (*differences*) olduğunu" öne süren Saussure, "dilde dizgeden önce varolan kavramlara da seslere de rastlanmadığını" vurgulayarak²² kelimelerin ancak kendileri gibi olmayan kelimelere göndermede bulunarak anlam kazandığı bir anlamlar sisteminin mevcudiyetinden bahsetmişti. Dolayısıyla herhangi bir kelime ancak diğer kelimelerin de mevcut olduğu bu anlamlar sisteminde bir anlam kazanabilecektir.²³ Saussure'nin bu tespitinden yola çıkan Jacques Derrida da, dilde bir kelimenin anlamının onun dili oluşturan diğer kelimelerden farklı olmasına bağlı olduğunu ve öteki kelimelerin olmadığı bir durumda da bir anlam ifade etmediğini göstermiştir.²⁴ Derrida'nın 'farkların sistematik oyunu' (*systematic play of differences*) olarak adlandırdığı bu bütünlük, yine Derrida'nın ifadesiyle 'zincir',²⁵ bir kez inşa edildi mi, tıpkı dile dahil olan her kelimenin diğer kelimelerden etkilenmesi gibi pratikler

²¹ Michael J. Shapiro, *The Politics of Representation, Writing Practices in Biography, Photography, and Policy Analysis*, Winconsin, the University of Winconsin Press, 1988, s. 11.

²² Ferdinand de Saussure, *Genel Dilbilim Dersleri*, (Çev. B. Vardar), Ankara, Birey ve Toplum Yayınları, 1985, s. 130.

²³ Benzer tespitlere Ludwig Wittgenstein'in yazılarında da rastlanabilir. "Olgu bağlamında nesnel birbirlerinin içinde dururlar, bir zincirin baklaları gibi. Olgu bağlamında nesnel birbirleriyle belirli bir tarzda bağlantı içindedirler. Nesnelin olgu bağlamında birbirleriyle bağlantı içinde bulunmalarının tarzı, olgu bağlamının yapısıdır." Ludwig Wittgenstein, *Tractatus: Logico-Philosophicus*, (Çev. Oruç Aruoba), İstanbul, Bilim Felsefe Sanat Yayınları, 1985, s. 21.

²⁴ Jacques Derrida, *Of Grammatology*, (İngilizceye çeviren Gayatri Chakravorty Spivak), Baltimore, John Hopkins University Press, 1998.

²⁵ Jacques Derrida, "Differance", *Margins of Philosophy*, (İngilizceye çeviren Alan Bass), Chicago, University of Chicago Press, 1982, s. 11.

de, diğer tüm pratikleri ve bu pratiklerin bir arada olma durumunu yani anlamlar bütünlüğünü dikkate almak zorundandır. Bu kısa analizden de anlaşılacağı üzere, dilin işleyişi sadece söylem alanının üretilmesine katkıda bulunmaz aynı zamanda pratikler arasındaki ilişkinin genel anlamı neden dikkate almak zorunda olduğunu da açıklar. Bu açıklamadan yola çıkarak Dış Politika'nın neden dış politika (anımlar bütünü) ile bir ilişki içinde olması gerektiği gibi bir soruya kolayca cevap verilebilir.

Dil konusundaki tartışmayı biraz daha genişletmek ve böylelikle dil gibi soyut bir olgunun nasıl olup ta gündelik hayatın somut pratiklerini,²⁶ dolayısıyla da dış politikayı şekillendirdiğini ortaya koymak gerekirse, detaylarını başka bir çalışmaya bırakmak şartıyla ifade/söylem ve metin (*text*) gibi iki önemli diskors oluşturma aracına değinmekte fayda var. Diskors kendi başına orada olan, *a priori* bir şey olmadığına göre, genel anlamı belirleyen şey, ifade ve metin başta olmak üzere inşa sürecine dahil olan diğer tüm pratiklerdir.²⁷ Bu bağlamda politikacıların ya da diğer yetkililerin belli bir durumu tanımlamakta kullandıkları ifadeler ve kaleme aldıkları metinler o duruma ilişkin sosyal anlayışın ve dolayısıyla da kimliklerin temel belirleyeni olarak ortaya çıkacaktır. Dış politika yapımcılarının neredeyse bütün demeçlerinde Kıbrıs sorununu ulusal güvenlik meselesi olarak yansıtmaları ve Türk Dış Politikası kitaplarında da Kıbrıs'ın bu bağlamda ele alınması yoluyla söz konusu olgunun nasıl kamusal tartışmaların dışına çıkarıldığı ve böylelikle Türk devlet kimliğinin sürekliliğinin sağlandığı bu duruma örnek olarak gösterilebilir.²⁸ Zaten dış politika (yani genel anlam) ontolojik olarak "travmatik bir çıkmaz" içinde olduğu için, gerek söylemler gerekse metinler kısacası tüm Dış Politik pratikler travmayı "yamalamak çabası" içinde olacaktır.²⁹ Diğer bir ifadeyle Dış Politika ulus-devletin varlığına içsel olan paradokslara karşı devletin sürekliliğini sağlama noktasında verilmiş bir tepkidir, aksi durumda yani bu pratiklerin sona ermesi durumunda ise "devletin ölümlü" gerçekleşecektir.³⁰

²⁶ Bir soyut pratik olarak dilin gündelik hayatın pratiklerini nasıl etkilediği noktasında bir zamanlar bugünkü Güney Amerika'da Şili'nin bulunduğu bölgede yaşayan Alakaluflar adlı topluluğun İspanyol sömürgecilerle olan karşılaşması ilginç bir örnek sunar. Bu topluluğun dilinde 'yabancı' yok anlamına geldiği için, İspanyollar yokmuş gibi gündelik hayatlarına devam etmişler ve sömürgeciler hiçbir şekilde bunları kontrol altına alamamıştır.

²⁷ Bill McSweeney, *Security, Identity and Interest, A Sociology of International Relations*, Cambridge, Cambridge University Press, 1999, s. 73, 77-78.

²⁸ Kaliber, "Securing the Ground Through Securized 'Foreign' Policy: The Cyprus Case", s. 324-327; Ayrıca bkz. Alper Kaliber, *Rearticulation of Turkish Foreign Policy, Its Impact on National/State Identity and State Society Relations in Turkey: The Cyprus Case*, Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara, Bilkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003.

²⁹ Slavoj Žižek, *Tarrying with the Negative*, Durham, Duke University Press, 1993, s. 265.

³⁰ Campbell, *Writing Security*, s. 11; Mark Laffey, "Locating Identity: Performativity, Foreign Policy and State Action", *Review of International Studies*, Cilt 26, No 3, Temmuz 2000, s. 433. Bu makale ayrıca Campbell'in eleştirisi olarak da okunabilir.

Bu bağlamda, ifade ve demeçlerin dış politika söz konusu olduğunda nasıl curucu bir etkiye sahip olduğu yine Campbell'in tespitlerinden hareketle ortaya konulabilir. "Dış politikanın modern devleti şekillendiren tehdit söyleminin ayrılmaz bir parçası olduğunu" öne süren³¹ Campbell'a göre, "devlet [adamı] biz'in kim ya da ne olduğunu/olmadığını 'biz'in nelerden korkmak zorunda olduğunu vurgulayarak belirler, 'biz'in kim ve ne olduğuna ilişkin yeni bir 'doğru eolojisi' sağlamak için tehdit söylemlerine ihtiyaç duyar."³² Kısacası, "dış politika aracılığıyla tehdidin sürekli ifade edilmesi devletin kimliğine ya da varlığına bir tehdit değil bizzat onun (oluş) koşuludur."³³ Hemen her ifade ve demeçte kullanılan tehdit söylemleri zamanla tehdit olarak sunulan ile bu "tehdide" muhatap olan arasındaki ilişkide kurucu bir rol oynamaya başlar ve ikincinin birinciye yani tehdide yönelik algılamasını belirler. Soğuk Savaş'ın Türkiye'de en yoğun hissedildiği bir dönemde Suriye'nin Sovyetlerle girdiği ilişkiler ulusal güvenliğe bir tehdit olarak sunulmuş, bu dönemde Suriye'den Türkiye'ye yönelik loğrudan bir tehdit olmamasına rağmen politika yapımcıları tarafından Şam'ın bir tehdit olarak kurulması iki ülke arasındaki ilişkilerde belirleyici olmuş ve ne edeyse savaşın eşliğine kadar gelinmiştir.³⁴

Campbell gibi M. J. Shapiro da Orta Amerika'ya yönelik ABD dış politikası örneğinden hareketle, dış politikanın öteki olanı 'ben'den ayırmak suretiyle ötekini yabancılaştırma süreci olarak anlaşılabileceğini göstermiş³⁵ ve "ulus devletlerin dış politikalarının global *ötekililiğin* çeşitli şekillerinin yaratılmasıyla oluşturulan *temsil pratikleri*" üzerine temellendirildiğini öne sürmüştür.³⁶ Doğayısıyla, dış politika tam da belli tehdit söylemlerini sürdürmesi ve bu bağlam-

¹ Ibid, s. 56.

² Ibid, s. 54.

³ Ibid, s. 12; Güvenlik ve tehdit gibi argümanların genel anlam üretmede nasıl bir rolü olduğuna dair başta *Kopenhag Okulu* ve *Welsh School* olmak üzere özellikle 1990'lardan itibaren önemli metinler kaleme alınmıştır. Bu konuda özet bir çalışma için bkz. Tuncay Kardeş, "New Perspectives in Security Studies", *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 13, No 2, 2006, s. 76-101.

⁴ Melek Fırat ve Ömer Kürkçüoğlu, "Arap Devletleriyle İlişkiler", Baskın Oran (der.), *Türk Dış Politikası, Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler Yorumlar*, Cilt 1, İstanbul, İletişim Yayınları, 2004, s. 630.

⁵ M. J. Shapiro, *The Politics of Representation: Writing Practices in Biography, Photography and Policy Analysis*, Madison, University of Wisconsin Press, 1987.

⁶ Michael J. Shapiro, "Textualizing Global Politics", James Der Derian ve Michael J. Shapiro (der.), *International/Intertextual Relations*, New York, Lexington Books, 1989, s. 15, (italik bana ait); Burada temsilden kasıt belli bir pratiğin dış politika yapımcıları, uzmanlar, gazeteciler ve diğerleri tarafından nasıl sunulduğu ile ilgilidir. Bu konuda bkz. Roxanne Lynn Doty, *Imperial Encounters*, Minneapolis, University of Minnesota Press, 1996, s. 2. Temsil pratiklerinin nasıl bir sonuç ürettiği noktasında 20. yüzyıldaki postmodern düşünürlerden çok önce 14. yüzyılda yaşamış olan Şeyh Bedreddin'in tespitleri de bir hayli dikkat çekicidir. Gündelik hayattaki İslam'a ilişkin şekil ve tasvirlerin aslında bize anlatıldığı gibi olmadığını ve böyle bir temsil yoluna gidilmesinin ardında belli bir iktidar ilişkisinin yattığını dile getiren Bedreddin, bu konuda şu önemli uyarıyı yapmaktadır. "Dışa dönük görünüşlerle uğraşan bilginlerin Allahüteala işlerini

da “halkı söz konusu tehditleri bertaraf etmek için mobilize etmesi” nedeniyle verili kimliğin devamı ve yeniden şekillendirilmesinde bir araçtır.³⁷ Hemen belirtmek gerekir ki, devlet adamları bağımsız bir şekilde belli demeçlerde bulunmaz, aksine kendi dünyalarına bir anlam empoze eden ve böylelikle gerçeklik denen şeyi üreten belirli bir *söylemsel alan* (*discursive space*) içinde hareket ederler.³⁸ Bu durumda hayata geçirdikleri dış politik pratikler bu söylem alanından bağımsız olmadığı gibi bu alanı “edimlerin denetlenen yinelemesi” (*stylized repetition of acts*)³⁹ bağlamında güçlendirirler ve yeniden inşa ederler. İfadelere ve ifadelerin gönderimde buldukları ve yeniden ürettikleri söylem alanına ilişkin bu tespitin üstü örtülü bir şekilde, iki farklı devletin birebir örtüşen söylem alanları olmayacağından hareketle uluslararası işbirliğine yönelik devamlı bir engel olduğunu fısıldadığı da söylenebilir.⁴⁰

Söylemlerin yanı sıra gerçekliği inşa eden bir diğer araç, Edward Said’in Dante’den Bernard Lewis’e kadar birçok oryantalistin metinlerini analize tabi tuttuğu ve bu metinlerin Batı’nın ötekisini inşa etmede nasıl kurucu bir rolünün olduğunu ifşa ettiği *Şarkiyatçılık*⁴¹ adlı çalışmasının açık bir şekilde gösterdiği gibi metinlerdir. Metinleri bu kadar önemli kılan şey çeşitli metinlerin ürettiği söylem alanının belli “anımlar üretmesi ve böylelikle dış politikanın üzerine temellendiği bir ‘gerçeklik’ inşa etmesidir.”⁴² Metnin etkileyciliğinin nereden kaynaklandığı noktasında bahsedilmesi gereken bir diğer husus da bir metnin id-

islah etmiş ve onları içi bırakıp, kabuklarla uğraşmaya yönlendirmiştir. Bu bilgilerin çoğunun içi yarılıp, bakıldığında, dünya sevgisi ve başkanlık hırslından başka, dinle ilgili hiçbir ize rastlanmaz. Allah onları rezil etsin.” Şeyh Bedreddin, *Varidat*, (Tercüme: Cengiz Ketene), Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1990, s. 23; İsmet Zeki Eyuboğlu, *Şeyh Bedreddin ve Varidat*, İstanbul, Der Yayınları, 1980, s. 317; Abdülbaki Gölpınarlı, *Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin*, İstanbul, Eti Yayınevi, 1966, s. 72.

37 Richard K. Ashley, “Living on Border Lines: Man, Poststructuralism, and War”, James Der Derian ve Michael J. Shapiro (der.), *International/Intertextual Relations*, New York, Lexington Books, 1989, s. 304.

38 M. J. Shapiro, *The Politics of Representation*, s. 110, 116; Ole Weaver, “Discourse Analysis as Foreign Policy Theory: The Case of German and Europe”, *Center for German and European Studies*, Berkeley, University of California, Kasım 1996, <http://www.ciaonet.org/wps/wao01/>, (03 Ağustos 2006), s. 4.

39 Campbell, *Writing Security*, s. 9; Kimliğin edimlerin denetlenen yinelenmesi ile ilişkilendirilmesi “kimlik[lerin] ... eylemlerin tekrarlanmasının bir sonucu” olduğunu söylemek anlamına gelir. Michael Sheehan, *International Security: An Analytical Survey*, London, Lynne Rienner Publisher, 2005, s. 142.

40 Henrik Larsen, *Foreign Policy and Discourse Analysis, France, Britain and Europe*, London, Routledge, 1997, s. 28.

41 Edward Said, *Orientalism*, New York, Vintage, 1979; Türkçe için bkz *Şarkiyatçılık*, (Çev. Berna Ünler), İstanbul, Metis Yayınları, 2001.

42 Roxanne Lynn Doty, “Foreign Policy as Social Construction: A Post-Pozitivist Analysis of US Counterinsurgency Policy in the Philippines”, *International Studies Quarterly*, Cilt 37, No 3, Eylül 1993, s. 303.

dialarını ve otoritesini temellendirmek için diğer metinleri referans göstermesi anlamına gelen metinler-arasılık (*intertextuality*) denen şeydir. Diğer metinlerle bağlantı kuran herhangi bir metin kendi meşruluğu için eskinin otoritesinden faydalansa da, daima yeni bir anlam üretir ve tam da bu nedenle kurucu bir role sahiptir.⁴³ Kısacası, metinler sadece bir metin olarak kalmaz, gerçekliğin inşa edilmesinde dolayısıyla bu gerçekliğin bir parçası olan dış politikanın şekillenmesinde de önemli bir role sahiptir. Gerek disiplin bağlamında en yaygın teori olması, gerekse yapısalcı bir yönünün bulunması⁴⁴ nedeniyle neorealist metinleri analiz ederek bu metinleri yapıbozumu sürecine tabi tutan Ashley'e göre, 'dünya siyasetini metinsel olarak kuran'⁴⁵ neorealist teori mevcut düzeni doğal düzen olarak yansıttığından dolayı ortaya çıkan şey "global düzenin totaliter projesini önceleyen ve yasallaştıran bir ideolojidir".⁴⁶ Global politikaların bu şekilde rasyonelleştirilmesi sistem içindeki tüm devletlere belli bir dış politikayı layattığı gibi, bu dış politikaların hizmet ettiği aktör de mevcut sistem içinde hegemon olan aktör olacaktır.⁴⁷ Kısacası neorealizm "statükonun müdafaasıdır" (*apologia for the status quo*)⁴⁸ ve çeşitlilik ve farklılık gibi unsurları görmezden gelerek bütünlük ve evrenselliği dayatmak, diğer bir ifadeyle değişimin önüne geçmek yoluyla⁴⁹ bir anlamda statükonun devamını garanti etmeye çalışır. Dış politikayı statükonun sürdürülmesi temelindeki bu mahkumiyetten kurtarmanın yolu da Ashley'e göre, metinler üzerinden yapılan bu rasyonelleştirmeyi yapıbozumuna uğratmaktır.

Walker ise Makyavel'in yeniden okunması yoluyla bir çok realist tespitin yapıldığını ve bu okumanın "politikanın etiğe önceliği ... şiddet ve entrikanın gerekliliği ... amaçların araçları haklılaştırdığı" gibi olguları dayattığını ileri sür-

³ Jutta Weldes, *Constructing National Interest: The United States and the Cuban Missile Crisis*, Minnesota, University of Minnesota, 1999, s. 8; Lene Hansen, *Security as Practice*, London, Routledge, 2006, s. 55, 57.

³ Jutta Weldes, *Constructing National Interest: The United States and the Cuban Missile Crisis*, Minnesota, University of Minnesota, 1999, s. 8; Lene Hansen, *Security as Practice*, London, Routledge, 2006, s. 55, 57.

⁴ Georg Sorensen, "IR Theory after the Cold War", Tim Dune, Michael Cox ve Ken Booth (der.), *The Eighty Years' Crisis International Relations 1919-1999*, Cambridge, Cambridge University Press, 1998, s. 85.

⁵ E. Fuat Keyman, *Küreselleşme, Devlet, Kimlik/Farklılık: Uluslararası İlişkiler Kuramını Yeniden Düşünmek*, (Çev. Simten Coşar), İstanbul, Alfa Yayınları, 2000, s. 184-185.

⁶ Richard K. Ashley, "The Poverty of Neorealism", Robert O. Keohane (der.), *Neorealism and Its Critics*, New York, Columbia University Press, 1986, s. 258.

⁷ Ibid, s. 291.

⁸ Ibid, s. 289.

⁹ Rob B. J. Walker, *Inside/Outside: International Relations as Political Theory*, Cambridge, Cambridge University Press, 1995, s. 116.

müştür.⁵⁰ Walker'e göre, realistlerin Makyavel'i bu şekilde okuması masum bir tavır değildir, çünkü "bunlar işaret edilen problemin doğasını tanımlar ve onu tanımlanan probleme yönelik meşru tepkileri hem tanımlayan hem de sınırlandıran bir söylem alanı içinde konumlandırır."⁵¹ *Prens'i* okuyan Waltz, kendi düşüncelerini Makyavel'in metnine dayatmış ve metni "bütünsel, dış çevresinden uzakta ve merkezi bir hükümetçe kontrol edilen bir devlet" anlayışının meşrulaştırıcısına dönüştürmüştür.⁵² Waltz'dan farklı olarak *Prens'i* yeniden okumayı deneyen Walker ise, metnin hiçbir şekilde realist geleneğe temel oluşturmadığını, aksine "bitmemiş bir özgürlük ve paradoks şenliğine" dikkat çektiğine işaret etmektedir.⁵³ Kısacası, metinler oluşturdukları değerler sistemi ile okuyucuyu tercih yapmaya zorlamanın yanı sıra, okuyucunun kendi başına yapabileceği herhangi bir tercihin de temellerini sarsabiliyorsa⁵⁴ bunların dış politika üzerindeki belirleyiciliklerini de hiçbir şekilde göz ardı etmemek gerekir.

Metinlerin dış politik pratikler üzerindeki belirleyiciliği sadece genel anlamı inşa etmeleri yoluyla olmaz, kimi zaman daha direkt bir etkiye sahip olabilirler. Bosna üzerine seyahat yazılarını (ki bunların dışarının ne olduğuna dair bilgi sunmaları dolayısıyla Şarkiyatçılığın serüveninde de önemli bir rolü olmuştur) okuyan Bill Clinton'un Bosna'ya yönelik Amerikan politikasının değişiminde; evanjelik *Left Behind* serisindeki iyi kötü söyleminin de George W. Bush yönetiminin dış politikasının özellikle de Ortadoğu'ya yönelik politikalarının şekillenmesinde etkili olduğu öne sürülmüştür.⁵⁵ Metinlerin yaptığına benzer bir şekilde sinema gibi görsel araçların da kurucu bir etkisi, diğer bir ifadeyle genel söyleme önemli bir katkısı olduğu da bu bağlamda ileri sürülebilir. Hatta daha da ileri giderek gerçekliğin artık büyük ölçüde metinler üzerinden değil de görüntü üzerinden oluşturulduğu ve bu gerçekliğin dış politikayı belirlediği dahi iddia edilmiştir. Sıklıkla verilen Amerikan filmlerindeki Meksikalıların belli bir şekilde yansıtılmasının belli bir politika üretimine temel oluşturduğu örneği bu açıdan dikkat çekicidir. Sinemada yasal olmayan sınır geçişleri ve müreffeh devlet ABD'ye göç etmeye çalışma görüntüleriyle özdeşleşen Meksikalılara yönelik Amerikan kamuoyunda zamanla genel bir algılama inşa edilmiş ve bu algılama Amerikan dış politikasının Meksika'ya yaklaşımında belirleyici olmuştur. Bir dış politika pratiği olarak göçün sınırlandırılması ve Meksika-Amerika sınırının

50 Rob. B. J. Walker, "The Prince and the Pauper: Tradition, Modernity and the Theory of International Relations", James Der Derian ve Michael J. Shapiro (der.), *International/Intertextual Relations*, New York, Lexington Books, 1989, s. 32.

51 Walker, "The Prince and the Pauper", s. 40.

52 Ashley ve Walker, "Reading Dissidence", s. 385.

53 Ayrıca bkz. Necati Polat, "Post-Yapısalcı Yaklaşımlar", Atilla Eralp (der.), *Devlet, Sistem ve Kimlik*, İstanbul, İletişim Yayınları, 1997, s. 282-283.

54 Ashley ve Walker, "Reading Dissidence", s. 372.

55 David D. Kirkpatrick, "In 12th Book Best-Selling Series, Jesus Returns", *The New York Times*, 29 Mart, 2004; farklı örnekleri için bkz. Doty, *Imperial Encounters*, s. 34.

dünyanın en fazla korunan sınırlarından biri haline getirilmesi cabası böylelikle meşrulaştırılmıştır.⁵⁶

Bu analizlerden sonra Campbell'in yaptığı ayırımı okuyucunun zihnine ta-
lıması muhtemel iki önemli soruya geri dönülebilir: Dış Politika hangi neden-
lerden dolayı dış politika ile belli bir ilişki içinde olmaktadır? Ve Dış Politika gi-
bi tekil bir pratik dış politika denen kurucu bir unsuru değiştirebilme ya da ye-
niden kurabilme imkanına nasıl sahip olabiliyor? Yukarıda gerek lisan gerekse
söylem bağlamında değinilen hususlar bu sorulara kısmi bir cevap vermiş olsa
da, 2005 yapımı *V for Vendetta* adlı film⁵⁷ ve 11 Eylül saldırıları söz konusu so-
uların cevaplanmasında açıklayıcı örnekler olarak ele alınabilir. *V for Vendet-
ta* adlı filmde Juhn Hurt'un canlandığı Başbakan Adam Sutler kendi iktida-
rını mutlaklaştırmak, diğer bir ifadeyle kendinin merkezde olduğu bir ülke inşa
edebilmek için tehdit adı altında belli pratikleri hayata geçirmeye başlar. Okul,
metro istasyonu ve su arıtma tesisine saldırılar düzenletip binlerce kişinin öl-
mesine yol açarak toplumda bir korku algılamasının yaygınlaşmasını sağlar.
Medyanın bu görüntüleri yaymada etkin bir rol üstlenmesiyle doruğa çıkan bu
korku kültürü olayların öncesinde hiç de kestirilemeyen bir sonuca yol açar ve
Adam Sutler'in başbakan seçilmesini sağlar. Artık ülkenin yeni lideri olan Sut-
er, kendisini seçenlerin korktukları bu şeylerin üzerine giderek mevcut otorite-
sini daha da güçlendirir ve bir anlamda "düzen ve barışı sağlamak karşılığında
 halkın sessiz ve itaatkar rızasını" kazanır. Fakat bu durum korku pratiklerinin
amamen sonlanmasına izin vermez. Birbirinden bağımsız gibi görünen pratik-
er genel bir anlam üretmişse de, bu genel anlamın devamı ilgili pratiklerin yi-
retilmesine bağlıdır. *V* denen şahıs "sembollere anlam kazandıran insanlardır
ve] yeteri kadar insanla bir binayı havaya uçurmak dünyayı değiştirebilir" dü-
şüncesinden yola çıkarak parlamento binasını havaya uçurma fikrini ortaya at-
mak yoluyla Sutler'in inşa ettiği genel anlama meydan okumaya başladığında,
Sutler ve ekibi varlıklarının sürekliliğini sağlayan korku pratiklerini hiç olmadı-
ğı kadar yoğun bir şekilde yeniden gündeme sokmaya çalışır. Sutler'in yöntemi
açıktır: "... şu an ihtiyacımız olan bu ülkenin insanlarına verilecek açık bir me-
saj. Bu mesaj her gazetede okunmalı, her radyoda duyulmalı, her televizyonda
zlenmeli. Bu mesaj, bütün *InterLink* boyunca yankılanmalı! Bu ülkenin, kayıt-
sızlığın kıyısında direndiğimizin farkına varmasını istiyorum. Kaosa ne kadar
yakın olduğumuzu her erkeğin, kadının ve çocuğun anlamasını istiyorum. Her-
kesin bize niçin muhtaç olduğunu hatırlamasını istiyorum!" Fakat Sutler'in tüm
çabasına rağmen 'terörist' V'nin elindeki pratik daha güçlüdür ve bu pratiğin ya-
rı sıra V hayranlarının toplu halde gerçekleştirdiği pratikler değişimi getirecek-
ir.

V for Vendetta her ne kadar sinemasal bir kurgu olsa da, 11 Eylül ve sonra-
ında yaşananlar ile karşılaştırılmaya bir hayli müsaittir. Bu bağlamda Adam
Sutler'in yöntemi üzerinde küçük oynamalar yapılarak kolaylıkla 11 Eylül son-

⁵⁶ Hansen, *Security as Practice*, s. 62.

⁵⁷ *V for Vendetta*, Yönetmen: James McTeigue, Warner Bros Pictures and Virtual Studios.

rası yaşananlara ulaşılabilir: “şu an ihtiyacımız olan bu ülkenin insanlarına ve-rilecek açık bir mesaj. Bu saldırı her gazetede okunmalı, her radyoda duyulma-lı, her televizyonda izlenmeli. Bu saldırı, bütün InterLink boyunca yankılanma-lı! Bu ülkenin/dünyanın, kayıtsızlığın kıyısında direndiğimizin farkına varması-nı istiyorum. Kaosa ne kadar yakın olduğumuzu her erkeğin, kadının ve çocu-ğun anlamasını istiyorum. Herkesin bize niçin muhtaç olduğunu hatırlamasını istiyorum!” 11 Eylül saldırılarının üzerinden çok geçmeden İkiz Kulelere çarpan uçakların görüntüleri en yaşlısından en gencinin zihinlerine saniyesi saniyesine kazındı. Görüntülerle birlikte insanların zihnine kazınan daha etkili bir şey var-dı ki, o da saldırıların gündelik hayatın merkezine belli belirsiz bir anda yapılmış olmasıydı. Bu algılama beraberinde realist Hobbesçu bir okuma tarzında gündelik hayatın güvensizliği düşüncesini ve dolayısıyla da bu güvensizliği ortadan kaldıracak *Leviathan* tipinde bir güce olan ihtiyacı gündeme getirdi. Di-ğer bir ifadeyle, insanlığın doğası gereği “kaosu kabul edemeyişinden”⁵⁸ yarar-lanarak düzen inşa edicilere olan ihtiyaç su yüzüne çıkarılmaya çalışıldı. Terör güvenli bir gündelik hayatın sürekliliğine en büyük tehdittir şeklindeki genel algılama bir kez inşa edildikten sonra tıpkı dile sonradan dahil olan bir kelimeler-de olduğu gibi bu algılamanın etrafında üretilen yeni pratikler kabul görmeye, bu genel algılamayla örtüşmeyen pratikler ise tepki ile karşılanmaya başladı. Son tahlilde 11 Eylül ve sonrasında ürettiği genel anlam etrafında birçok pratik meşrulaştırdı ve bu pratiklerin hayata geçirilmesi söz konusu genel anlamın kökleşmesini ve yeniden üretilmesini sağladı.

11 Eylül ve sonrası örneğinin yukarıda sorulan sorulara belli bir cevap ver-diği söylenebilir; ‘Dış Politika hangi nedenlerden dolayı dış politika ile belli bir ilişki içinde olmaktadır’ sorusunun cevabı 11 Eylül sonrası dünyanın Dış Poli-tik pratiklerinin neden terörizme odaklandığıyla aynıdır. Dış Politika gibi tekil bir pratik, dış politika denen kurucu bir unsuru değiştirebilme ya da yeniden kurabilme imkanına nasıl sahip olabiliyor sorusunun cevabı da 11 Eylül gibi tekil bir pratiğin eski dış politika algılamalarının yerini alacak olan yeni bir dış po-litika algılamasına nasıl yol açtığı sorusuna verilecek cevapla aynıdır.⁵⁹ 11 Eylül ve sonrasında ABD’de bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde inşa edilen ge-

⁵⁸ Cornelius Castoriadis, *Dünyaya, İnsana ve Tabiata Dair*, (Çev. Hülya Tufan), İstanbul, İletişim Yayınları, 1993, s. 239.

⁵⁹ Pratikler ve genel anlam arasında böylesi bir ilişki olduğu hususunda postmodern akademisyen-ler yanlış değildir. Konstrüktivist teorinin en önemli temsilcilerinden olan Alexander Wendt, pratiklerin algılamaların inşasında merkezi bir rolü bulunduğunu, süreli tekrarlanmaları halinde de genel algılamayı ürettiklerini söyler. Wendt’in pratiklere verdiği bu merkezi rol neorealizm gibi yapısalcuların açıklamakta zorlandıkları değişimin nasıl gerçekleştiği sorusuna da cevap verir. Değişimin ön şartını ortak algılamamın dışına çıkabilecek bir eyleme imkan sağlayan boşluğun (*room*) mevcudiyeti olarak belirttikten sonra bu şekilde ortaya çıkacak eylemin zamanla benzer eylemlerin tekrarlanmasına yol açarak sistemi değiştirebileceğe işaret eder. Öte yandan sistem böyle bir pratiğe direneceğinden Wendt’e göre değişim imkansız olmasa da, bir hayli güçtür. Böyle bir pratiğin olmaması durumunda ise sistem kendini yeniden üretecektir (Alexander Wendt, “Anarchy is What State Makes of It: The Social Construction of Power Politics”,

nel anlam terörizmle mücadele olmuştur. Dış dünyaya ilişkin pratikler, metinler ya da ifadeler bu genel anlam çerçevesinde bir anlam kazanmakta ve karşılığında bu pratikler, metinler ve ifadeler genel anlamı devamlı bir şekilde beslemektedir. ABD'nin 11 Eylül sonrası Irak'a yönelik dış politikası bütünüyle bu genel anlam etrafında şekillenmiş ve "terörist devlet", "terörist lider", "nükleer silaha sahip terörist bir devlet", "diğer teröristleri destekleyen" ve nihayetinde "küresel barışa tehdit oluşturan ülke" gibi söylemler sayesinde Irak ve Afganistan ötekileştirilmiş ve genel anlam çerçevesinde Irak'a müdahale "meşrulaştırılmıştır". Bu Dış Politika gibi tekil pratiklerin her zaman dış politika denen genel anlam havzasını değiştirdikleri anlamına gelmez; bazen var olan dış politikanın devamı içinde ele alınırlar ve bazen de bir sessizlik içinde gelip geçerler.⁶⁰

Bu örneğin satır aralarında dikkatli bir okuyucunun gözünden kaçmayacak önemli bir tespite daha ayrıntılı bir şekilde değinmek gerekir. Terör denen şeyin etrafında genel anlam kurulurken aslında ulaşılmaya çalışılan "bizim" dahil olduğu "barış dünyasıdır" ve terör tamamıyla bunu anlamlandıran bir işlev görmektedir. Terör söylemi etrafında dışarıdakine yönelik yürütülen dış politik pratikler bir taraftan dışarıdakini içeridekinden farklılaştırmaya hizmet ederken diğer taraftan da içeriği kurmaktadır. Dışarıdan gelecek tehditleri yani güvenli olma durumunu sarsabilecek pratikleri savuşturmaya çalışırken aslında güvenli olmanın anlamını da terörsüzlüğe indirgemektedir. Kısacası, kötülüğün dünyası kendi başına var olan bir şey olmaktan ziyade dış politik pratikler aracılığıyla içerisini anlamlaştırmak adına inşa edilmiş kurgusal sayılabilecek bir dünyadır.⁶¹ Buradan dış politikanın bir diğer özelliği ortaya çıkar ki, o da aslında öyle olmayan dışarının hayal edilerek içerisini anlamlaştıran bir konuma kavuşturulmasıdır. Diğer bir ifadeyle son tahlilde içeriye yönelik olan dış politika içerisini istenen şekle getirmek için dışarıyı hayal etmek zorundadır. Tıpkı "Doğu mitosunun tarihi Batı bilincinin ta başlangıç dönemine çıkan yollardan biridir" diyen Thierry Hentch'in Batı'nın kendini inşa etmek için Doğu'yu hayal ettiği sonucuna varması⁶² gibi dış politika da içeriği inşa etme bağlamında dışarının hayal edilmesi rolünü üstlenmektedir.

International Organizations, Cilt 46, No 2, Bahar 1992, s. 407, 411). Sistemsel değişimin pratiklerin değişmesiyle nasıl gerçekleşeceği noktasında Wendt'in verdiği örnek, neorealizmin açıklamakta zorlandığı soğuk savaşın neden sona erdiğine ilişkindir. Sovyet lider Michael Gorbeçov'un pratikleri değiştirme kararı ve ardından bu kararı farklı pratiklerle desteklemesi bir taraftan değişimin nasıl gerçekleştiğini gösterirken, diğer taraftan da sistemin önemli ölçüde zihinlerde bulunan ortak algılamalar tarafından şekillendiğini kanıtlamıştır (Wendt, "Anarchy is...", s. 419-422). Wendt'in pratik ve genel anlam arasındaki ilişki hakkında ayrıntılı bir analizi için bkz. Alexander Wendt, *Social Theory of International Politics*, Cambridge, Cambridge University Press, 1999, (özellikle 7. bölüm)

³⁰ Hansen, *Security as Practice*, s. 32-33.

³¹ Campbell, *Writing Security*, s. 99.

³² Thierry Hentch, *Hayali Doğu, Batı'nın Akdenizli Doğu'ya Bakışı*, (Çev. Aysel Bora), İstanbul, Metis Yayınları, 1996, s. 76; Said, *Orientalism*, s. 12; Doty, *Imperial Encounters*, Giriş bölümü.

Söz konusu hayal sürecinde devreye giren araçlar o dönemde metinler ve söylemlerken, 20. yüzyılla birlikte bu ikisinin yanına görüntü de eklenmiştir. Dışarının hayal edilmesi, bu hayal edilmenin hangi araçlarla ve nasıl gerçekleştirildiği ve ardından hayal edilen dışarıya yönelik politikaların nasıl belirlendiği noktasında verilebilecek en iyi örneklerden biri Soğuk Savaş'ın nasıl başladığıdır. Her şey İkinci Dünya Savaşı'nın ardından ortaya çıkan "görülmemiş karmaşa ve ayaklanmalar dünyasında Amerika'nın stratejik ve ekonomik çıkarlarının tehditte olduğuna ilişkin artan tedirginlikle" başladı.⁶³ Washington yönetimi bu belirsizliği önleyecek bir düzen inşa etmek için kolları sıvadı ve söylemler, metinler ve görüntüler aracılığıyla Sovyetlerin öteki olarak hayal edilmesiyle birlikte başlayan Soğuk Savaş bu belirsizliği ortadan kaldırdı. Metinlerin bu süreçteki rolü konusunda George F. Kennan'ın yazılarına⁶⁴, söylemlerin gelişimi konusunda da Amerika'daki 'Komünist Avı' sürecinde yaşananlara bakılabilir. Görüntünün rolü ise bu süreçte hayli kritikti ve Amerikan film endüstrisi Soğuk Savaş dünyasının algılamalarını inşa etmede öncü rolü üstlendiği söylenebilir.⁶⁵ Örneğin, 1954 yapımı *The Wild One* adlı film ilkesiz bir gurup insanın kendilerini belli bir ideolojiye adamayan sıradan insanların yaşadığı şehre yönelik ciddi tehdidini ele alırken, James Bond filmlerinden ilki olan 1962 yapımı *Dr. No*'da Sean Connery'nin canlandırdığı ajan James Bond, Joseph Fisheman'ın canlandırdığı çılgın bilim adamı Dr. No ve onun nükleer adasını yok etmeye çalışır. Her iki filmde de verilmek istenen aynıdır; belli kuralları olmayan ve tam da bu nedenle ne yapacağı önceden kestirilemeyen özne(ler) sıradan insanlar için büyük bir tehdit oluşturmaktadır ve bu tehdidin bertaraf edilmesi için tüm imkanlar seferber edilebilir. Özellikle 1950'lerde izleyicilerin karşısına çıkan benzeri filmler Soğuk Savaş'ın aktörleri hakkında fazla bir şey söylememelerine rağmen, Soğuk Savaş kültürünü karakterize eden inanç ve değerleri sıradan insanlara dayatmış ve böylelikle bu insanların belli politikaları onaylamasının önünü açmışlardır.

⁶³ Melvyn P. Lefler, "The American Conception of National Security and the Beginings of the Cold War, 1945-1948", G. John Ikenberry (der.), *American Foreign Policy Theoretical Essays*, New York, Longman, 2002, s. 85.

⁶⁴ Özellikle bkz., George F. Kennan (X), "The Sources of Soviet Conduct", *Foreign Affairs*, Cilt 25, No 4, Temmuz, 1947.

⁶⁵ Daniel J. Leab, "How Red My Valley: Hollywood, the Cold War and I Married a Communist", *Journal of Contemporary History*, Cilt 19, No 1, Ocak 1984, s. 59.

Kaynakça

- Anderson, Benedict, *Hayali Cemaatler*, (Çev. İskender Savaşır), İstanbul, Metis Yayınları, 1993.
- Ashley, Richard K. ve Rob B. J. Walker, "Reading Dissidence/Writing the Discipline: Crisis end Question of Sovereignty in International Studies", *International Studies Quarterly*, Cilt 34, No 3, Eylül 1990.
- Ashley, Richard K., "Foreign Policy as Political Performance", *International Studies Notes*, Cilt 3, No 2, 1987.
- Ashley, Richard K., "Living on Border Lines: Man, Poststructuralism, and War", James Der Derian ve Michael J. Shapiro (der.), *International/Intertextual Relations*, New York , Lexington Books, 1989.
- Ashley, Richard K., "The Poverty of Neorealism", Robert O. Keohane (der.), *Neorealism and Its Critics*, . New York , Colombia University Press, 1986.
- Biersteker, Thomas J. ve Cynthia Weber (der.), *State Sovereignty as Social Construct*, Cambridge, Cambridge University Press, 1996.
- Campbell, David, *Writing Security United States Foreign Policy and the Politics on Identity*, Manchester, Manchester University Press, 1992.
- Castoriadis, Cornelius, *Dünyaya, İnsana ve Tabiata Dair*, (Çev. Hülya Tufan), İstanbul, İletişim Yayınları, 1993.
- Derrida, Jacques, "Differance", *Margins of Philosophy*, (İngilizceye çeviren Alan Bass), Chicago, University of Chicago Press, 1982.
- Derrida, Jacques, *Of Grammatology*, (İngilizceye çeviren Gayatri Chakravorty Spivak), Baltimore, John Hopkins University Press, 1998.
- Doty, Roxanne Lynn, "Foreign Policy as Social Construction: A Post-Pozitivist Analysis of US Counterinsurgency Policy in the Philippines", *International Studies Quarterly*, Cilt 37, No 3, Eylül 1993.
- Doty, Roxanne Lynn, "Sovereignty and the Nation: Constructing the Boundaries National Identity", Thomas J. Biersteker ve Cynthia Weber (der.), *State Sovereignty as Social Construct*, Cambridge, Cambridge University Press, 1996.
- Doty, Roxanne Lynn, *Imperial Encounters*, Minneapolis, University of Minnesota Press, 1996.
- Eyuboğlu, İsmet Zeki, *Şeyh Bedreddin ve Varidat*, İstanbul, Der Yayınları, 1980.
- Fearless*, Yönetmen: Ronny Yu, Hero China International Ltd. China Film Group Corporation Beijing Film Studio, 2006.
- Foucault, Michel, "The Order of Discourse", Michael Shapiro (der.), *Language and Politics*, London, Blackwell, 1984.
- Foucault, Michel, *Archeology of Knowledge*, (Çev.A. M. Sheridan), London, Routledge, 2006.
- Gellner, Ernest, *Uluslar ve Ulusculuk*, (Çev. Büşra Ersanlı Behar ve Günay G. Özdoğan), İstanbul, İnsan Yayınları, 1998.

ULUSLARARASI İLİŞKİLER/INTERNATIONAL RELATIONS

- Gölpınarlı, Abdülbaki, *Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin*, İstanbul, Eti Yayınevi, 1966.
- Hansen, Lene, *Security as Practice*, London, Routledge, 2006.
- Hentch, Thierry, *Hayali Doğu, Batı'nın Akdenizli Doğu'ya Bakışı*, (Çev. Aysel Borâ), İstanbul, Metis Yayınları, 1996.
- Heper, Metin, "The Strong State as a Problem for the Consolidation of Democracy: Turkey and German Compared", *Comparative Political Studies*, Cilt 25, No 2, 1992.
- Hobsbawm, Eric, *Milletler ve Milliyetçilik*, (Çev. Osman Akinhay), İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 1993.
- İnat, Kemal ve Ali Balcı, "Dış Politika: Teorik Perspektifler", Zeynep Dağı (der.), *Uluslararası Politikayı Anlamak: Ulus-Devletten Küreselleşmeye*, İstanbul, Alfa Yayınları, 2007.
- Kaliber, Alper, "Securing the Ground Through Securized 'Foreign' Policy: The Cyprus Case", *Security Dialogue*, Cilt 36, No 3, 2005.
- Kardaş, Tuncay, "New Perspectives in Security Studies", *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 13, Cilt 2, 2006.
- Kennan, George F. (X), "The Sources of Soviet Conduct", *Foreign Affairs*, Cilt 25, No 4, Temmuz 1947.
- Keyman, E. Fuat, *Küreselleşme, Devlet, Kimlik/Farklılık: Uluslararası İlişkiler Kuramını Yeniden Düşünmek*, Çev. Simten Coşar, İstanbul, Alfa Yayınları, 2000.
- Kirkpatrick, David D., "In 12th Book Best-Selling Series, Jesus Returns", *The New York Times*, Mart 29, 2004.
- Lacan, Jacques, *Ecrits: A Selection*, London, Tavistock, 1977.
- Laclau, Ernesto ve Chantal Mouffe, *Hegemonya ve Sosyalist Strateji*, (Çev. Ahmet Kardam ve Doğan Şahiner), İstanbul, Birikim, 1992.
- Laffey, Mark, "Locating Identity: Performativity, Foreign Policy and State Action", *Review of International Studies*, Cilt 26, No 3, Temmuz 2000.
- Larsen, Henrik, *Foreign Policy and Discourse Analysis, France, Britain and Europe*, London, Routledge, 1997.
- Leab, Daniel J., "How Red My Valley: Hollywood, the Cold War and I Married a Communist", *Journal of Contemporary History*, Cilt 19, No 1, January 1984.
- Lefler, Melvyn P., "The American Conception of National Security and the Beginings of the Cold War, 1945-1948", G. John Ikenberry (der.), *American Foreign Policy Theoretical Essays*, New York, Longman, 2002.
- Mardin, Şerif, "Türk Siyasetini Açıklayabilecek Bir Anahtar: Merkez Çevre İlişkileri", Ersin Kalaycıoğlu ve Ali Yaşar Sarıbay (der.), *Türkiye'de Politik Değişim ve Modernleşme*, İstanbul, Alfa Yayınları, 2000.
- McSweeney, Bill, *Security, Identity and Interest, A Sociology of International Relations*, Cambridge, Cambridge University Press, 1999.

- Mouffe, Chantal, *Demokratik Paradoks*, (Çev. A. Cevdet Aşkın), Ankara, Epos Yayınları, 2002.
- Murphy, Alexander B., "The Sovereign State System as Political-territorial Ideal: Historical and Contemporary Consideration", Thomas J. Biersteker ve Cynthia Weber (der.), *State Sovereignty as Social Construct*, Cambridge, Cambridge University Press, 1996.
- Polat, Necati, "Post-Yapısalcı Yaklaşımlar", Atilla Eralp (der.), *Devlet, Sistem ve Kimlik*, İstanbul, İletişim Yayınları, 1997.
- Ruggie, John Gerard, "Territoriality and Beyond, Problematizing Modernity in International Relations", Andrew Linklater (der.), *International Relations: Critical Concepts in Political Science*, Cilt 4, London, Routledge, 2000.
- Said, Edward, *Orientalism*, New York, Vintage, 1979.
- Saussure, Ferdinand de, *Genel Dilbilim Dersleri*, (Çev. B. Vardar), Ankara, Birey ve Toplum Yayınları, 1985.
- Shapiro, M. J., *The Politics of Representation: Writing Practices in Biography, Photography and Policy Analysis*, Madison, University of Wisconsin Press, 1987.
- Shapiro, Michael J., "Textualizing Global Politics", James Der Derian ve Michael J. Shapiro (der.), *International/Intertextual Relations*, New York, Lexington Books, 1989.
- Shapiro, Michael J., *The Politics of Representation, Writing Practices in Biography, Photography, and Policy Analysis*, Winconsin, The University of Winconsin Press, 1988.
- Sheehan, Michael, *International Security: An Analytical Survey*, London, Lynne Rienner Publisher, 2005.
- Sorensen, Georg, "IR Theory After the Cold War", Tim Dune, Michael Cox ve Ken Booth (der.), *The Eighty Years' Crisis International Relations 1919-1999*, Cambridge, Cambridge University Press, 1998.
- Şeyh Bedreddin, *Varidat*, (Çev. Cengiz Ketene), Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1990.
- V for Vendetta*, Yönetmen: James McTeigue, Warner Bross Pictures and Virtual Studios.
- Wallerstein, Immanuel, "The Inter-state Structure of the Modern World-system", Steve Smith, Booth, Ken ve Marysia Zalevski (der.), *International Theory: Positivism and Beyond*, Cambridge, Cambridge University Press, 1996.
- Walker, Rob B. J., *Inside/Outside: International Relations as Political Theory*, Cambridge, Cambridge University Press, 1995.
- Walker, Rob. B. J., "The Prince and the Pauper: Tradition, Modernity and the Theory of International Relations", James Der Derian ve Michael J. Shapiro (der.), *International/Intertextual Relations*, New York, Lexington Books, 1989.

ULUSLARARASI İLİŞKİLER/INTERNATIONAL RELATIONS

- Wallerstein, Immanuel, *Modern Dünya Sistemi, I. Cilt*, (Çev. Lafit Boyacı), İstanbul, Bakış Yayınları, 2004.
- Weaver, Ole, "Discourse Analysis as Foreign Policy Theory: The Case of German and Europe", *Center for German and European Studies, University of California, Berkeley*, November 1996, <http://www.ciaonet.org/wps/wao01/>, (03.08.2006).
- Weaver, Ole, "The Language of Foreign Policy", *Journal of Peace Research*, Cilt 27, No 3, Ağustos 1990.
- Weber, Cynthia, "Performative State", *Millenium: Journal of International Studies*, Cilt 27, No: 1, Haziran 1998.
- Weber, Cynthia, *Simulating Sovereignty: Intervention, The State, and Symbolic Exchange*, Cambridge, Cambridge University Press, 1995.
- Weldes, Jutta, *Constructing National Interest: The United States and the Cuban Misl Crisis*, Minnessota, University of Minnessota, 1999.
- Wendt, Alexander, "Anarchy is What State Makes of It: The Social Construction of Power Politics", *International Organizations*, Cilt 46, No 2, Bahar 1992.
- Wendt, Alexander, *Social Theory of International Politics*, Cambridge, Cambridge University Press, 1999.
- Wittgenstein, Ludwig, *Tractatus: Logico-Philosophicus*, (Çev. Oruç Aruoba), İstanbul, Bilim Felsefe Sanat Yayınları, 1985.
- Zizek, Slavoj, *Tarrying with the Negative*, Durham, Duke University Press, 1993.

Summary

This article tries to answer that how can be a reading on what foreign policy is made possible by going beyond modern theories. So, the article is closely related to a critique of positivist and modern theories about foreign policy. In modern theory, foreign policy is defined as the practice aiming to protect the interest of "inside" against "outside" or actions realized by national governments towards the external world. When postmodern thought does influence on international relations theory, the meaning of foreign policy has began to change. As Richard Ashley defines, in postmodern sense foreign policy is "a specific sort of boundary-producing political performance."

It is realized that foreign policy has been highly influenced by modernity and so, it has three functions: "the constitution and empowering of states and other subjects, the defining of their socially recognized competencies, and the securing of the boundaries that differentiate domestic and international, economic and political spheres of practice." That is to say, foreign policy practices produce general understanding or discourse. Those functions also answer what determines a foreign policy practice. This is general understanding, namely discourse.

At this juncture, two questions can be arisen: why foreign policy has a strong relationship with discourse or general understanding? And how a foreign policy practice can change and reshape discourse? To give an example in answering to those questions, the structure of language is the best. According to some authors such as Jacques Lacan and Jacques Derrida, word takes its meaning from being difference from other words, at the same time it has a specific relationship with other words. Language is constructed by those words and also composed of words and relationship among them. A new word which is to be included to language has to take into consider the structure of language. By keeping in mind this example, it can be said that every foreign policy practice has to take account of the general understanding. On the other hand, like that "new", "important" and "strong" word has power to change the structure of language; single foreign policy practice can change discourse.

It is very important to ask a new question: which means can be used to illustrate the intangible relationship between the discourse and foreign policy. Because texts, speeches and pictures are main means of "discursive space", they deserve to be examined in illustrating this intangible relationship. Texts are very important because they "produce meanings an in doing so actively construct the 'reality' upon which foreign policy is based."

In conclusion, post-structuralist studies have abrogated 'foreign', an adjective which determines the noun, in 'foreign policy' phrase by saying that foreign policy is not about external world. By doing so, they have set 'policy' free.